

Vergaderjaar 1992-1993

23 053

Wijziging van de Kernenergiewet op het punt van de ongevallenbestrijding en andere zaken

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 17 mei 1993

¹ Samenstelling:

Leden: Lansink (CDA), Van Noord (CDA), Tommel (D66), Te Veldhuis (VVD), Willems (GroenLinks), Janmaat (Centrumdemocraten), Tegelaar-Boonacker (CDA), J. T. van den Berg (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), Verspaget (PvdA), Roosen-Van Pelt (CDA), Esselink (CDA), ondervoorzitter, Boers-Wijnberg (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), voorzitter, Feenstra (PvdA), Van der Vaart (PvdA), Mulder-van Dam (CDA), Ruigrok-Verreijt (PvdA), Schimmel (D66), M. D. T. M. de Jong (CDA), Akkerman (PvdA), Van Heemst (PvdA), Van Hoof (VVD) en Verbugt (VVD).

Plv. leden: Van der Linden (CDA), Van Houwelingen (CDA), Eisma (D66), Kamp (VVD), Rosenmøller (GroenLinks), Van Ojik (GroenLinks), Laning-Boersema (CDA), E. van Middelkoop (GPV), Leerling (RPF), Huys (PvdA), Nijland (CDA), Koffeman (CDA), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Melkert (PvdA), De Pree (PvdA), Niessen (PvdA), Hillen (CDA), Van Gijssel (PvdA), Ter Veer (D66), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Castricum (PvdA), Dees (VVD) en Blauw (VVD).

² Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Mateman (CDA), Niessen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), voorzitter, Wiebenga (VVD), Van der Heijden (CDA), Franssen (VVD), ondervoorzitter, Willems (GroenLinks), Kohnstamm (D66), De Cloe (PvdA), J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Van Otterloo (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Schoots (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Hillen (CDA), Leers (CDA), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA) en Verbugt (VVD).

Plv. leden: Achttienribbe-Buijs (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Korhals (VVD), Krajenbrink (CDA), Jorritsma-Lebbink (VVD), Lankhorst (GroenLinks), Ybema (D66), Apostolou (PvdA), Schutte (GPV), Frissen (CDA), Van

De vaste Commissie voor het Milieubeheer¹ en de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken², belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, hebben de eer van hun voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

Algemeen

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel, dat beoogt het nieuwe stelsel van kernongevallenbestrijding een wettelijke basis te geven. Het wetsvoorstel is gebaseerd op de Nota Kernongevallenbestrijding, waarmee deze leden bij de behandeling op 15 oktober 1990 in hoofdlijnen hadden ingestemd, met name om de bestuurlijke coördinatie van ongevallen met stralingsnivo te verbeteren. Wel vroegen deze leden, waarom de vertaling van de nota in het onderhavige wetsvoorstel zo lang op zich heeft laten wachten, temeer waar geen nieuwe planfiguren en bevoegdheden worden geschapen? Was daaraan bij nader inzien geen behoefte, zo vroegen leden, gelet op het feit, dat de Kernenergiewet, Rampenwet en Gemeentewet naast elkaar de grondslag blijven vormen voor de coördinatie?

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van de voorliggende wetswijziging en vroegen waarom de voorliggende wetswijziging niet meteen bij of direct volgend op het publiceren van de Nota Kernongevallenbestrijding van 13 februari 1989 is ingediend?

De leden van de fractie van de PvdA stemden in met de keuze om hetgeen naar aanleiding van het ongeval met de kerncentrale te Tsjernobyl aan noodzakelijk overheidsoptreden is neergelegd in de Nota Kernongevallenbestrijding en besproken in de UCV van oktober 1990 een wettelijke basis te geven. Tegen deze achtergrond wilden deze leden de wetswijziging beoordelen. Deze leden memoreerden hierbij hetgeen zij ook bij de UCV hadden ingebracht, namelijk dat ook uit de nu voorliggende wetswijziging de conclusie mag worden getrokken dat het blijkbaar noodzakelijk is een ongevallenbestrijdingsorganisatie op te

Nieuwenhoven (PvdA), Versnel-Schmitz (D66), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Leerling (RPF), Castricum (PvdA), De Hoop Scheffer (CDA), G. de Jong (CDA), Hermes (CDA), Koffman (CDA), Jurgens (PvdA) en Van Erp (VVD).

zetten voor kernongevallen. In en rondom Nederland kennen we meer situaties en objecten die risico's met zich meebrengen. Dat kan variëren van dijkdoorbraken tot ongelukken met onder de SEVESO-richtlijn vallende bedrijven. Dergelijke risico's kunnen niet, of maar zeer ten dele, worden uitgesloten. Met kerncentrales ligt dat, zo beoogden deze leden, anders. Zolang er majeure problemen met betrekking tot de gehele kernenergiecyclus bestaan, gaven deze leden de voorkeur aan een energievoorziening die het zonder nucleaire opwekking kan stellen.

Deze leden merkten op dat derhalve de met deze wetswijziging te behandelen ongevallen ten principale vermijdbaar zijn. Zij verwezen naar het Nationaal Plan Kernongevallenbestrijding, waarin gesproken wordt – afhankelijk van de te hanteren bronterm – over 700 tot 2100 doden over een periode van 50 jaar na een ernstig ongeval met de kerncentrales te Borssele of Dodewaard. Zolang dergelijke installaties functioneren is, ook voor de aan het woord zijnde leden, een effectieve vorm van kernongevallenbestrijding noodzakelijk.

De leden van de PvdA-fractie stemden in met het voorgestelde stelsel van kernongevallenbestrijding, waarbij wordt aangesloten op bestaande planfiguren en wettelijke bevoegdheden. Deze instemming betrof ook de toedeling van de verantwoordelijkheid voor de informatievoorziening, waarbij de rijksoverheid voor de categorie A-objecten en de gemeente voor de categorie B-objecten worden gesteld, ook als uitwerking van de betreffende Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschap.

De leden van de GPV-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de inhoud van het wetsvoorstel. Zij constateerden dat de voorgestelde wijziging van de Kernenergiewet de wettelijke basis wil leveren voor het nieuwe operationele Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding (NPK). Hoewel dit plan openbaar is gemaakt c.q. aan de Tweede Kamer is aangeboden (Kamerstukken 21 015) had het deze leden enigszins bevreemd dat in de wet zelf niet met zoveel woorden van het bestaan van genoemd plan gewag wordt gemaakt. Had dit, nu wet en plan zo nauw op elkaar zijn betrokken, niet voor de hand gelegen, zo vroegen zij. Verdient het daarbij dan tevens geen aanbeveling expliciet in de wet een evaluatiebepaling in casu een actualiseringsverplichting ten aanzien van het plan op te nemen?

De tot de VVD-fractie behorende leden vonden het wetsvoorstellen logisch vervolg op de Nota Kernongevallenbestrijding en het Nationaal Plan voor de Kernongevallenbestrijding van 13 februari 1989. Zij stemden in met het uitgangspunt om geen nieuwe planfiguren en bevoegdheden te creëren, doch zoveel mogelijk aan te sluiten op de structuur van de Rampenwet en de Gemeentewet. Is er echter ook een naadloze aansluiting met de Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen?

De leden van de fractie van D66 namen met interesse kennis van de wijziging van de Kernenergiewet, waarin een regeling voor ongevallenbestrijding is opgenomen. De ramp bij Tsjernobyl in 1986 plaatste dit onderwerp op de politieke agenda. En hoewel een goede regeling op dit terrein voor zichzelf spreekt, wordt dit te meer benadrukt door de verontwaardigende berichten over de staat waarin kerncentrales in Oost-Europa zich bevinden. Bij de vraag of in het onderhavige geval sprake is van een zinvolle regelgeving wilden de leden van de fractie van D66 eerst de opmerking kwijt dat kernongevallen systematisch onderschat worden en dat deze regelgeving hiervan eveneens getuigt. Als werkelijk het meest ernstig denkbare ongeval met een kerncentrale plaatsvindt biedt onderhavige regelgeving weinig soelaas. Het wetsontwerp en de nota Kernon-

gevallenbestrijding, waarop de wijziging is gebaseerd, pretenderen in dit opzicht teveel. In de nota werd uitgegaan van een bronterm van drie procent, terwijl aanzienlijk hogere emissies van radioactief materiaal mogelijk zijn. Ook gaat de regering ervan uit dat bij ernstige kernrampen de omwonenden binnen bij de radio blijven luisteren op instructies, terwijl aannemelijker is dat men zo ver mogelijk van de plek van het onheil weg zal vluchten in auto's, wat chaos zal veroorzaken.

Het was de leden van de CDA-fractie opgevallen, dat het wetsvoorstel naast de coördinatie van de ongevallenbestrijding enkele andere zaken regelt – de titel van het wetsvoorstel wijst daar ook op – zoals de informatieverstrekking, de voorziening voor de bedrijfsvoering van inrichtingen waar handelingen ten behoeve van de splijtstofcyclus worden verricht, en de vereenvoudiging van het vergunningstelsel.

Deze leden hadden geen bezwaar tegen deze gelijktijdige behandeling en tegen de betreffende aanpassingen van de Kernenergiewet, mede gelet op het uitgevoerde evaluatieonderzoek.

De leden van de SGP-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorstel tot wijziging van de Kernenergiewet in verband met de bestrijding van ongevallen. Een doeltreffende rampbestrijding staat of valt met volstreekte duidelijkheid over de verantwoordelijkheden en het gezag van de betrokken instanties, zo stelden de leden van de SGP-fractie. Gelet op de verschillende betrokken ministers moet ook duidelijk zijn wie optreedt als coördinator. Het wetsvoorstel kiest in dit opzicht voor een tweeslachtige benadering, zo meenden deze leden. Afhankelijk van de aard van het ongeval is degene die belast is met de coördinatie de minister van VROM (stralingsgevaar) dan wel de minister van Binnenlandse Zaken (openbare orde). Deze leden vreesden dat deze regeling tot verwarring kan leiden. Wie bepaalt wat de aard is van het ongeval? Wat moet er gebeuren als in de loop van de gebeurtenissen het accent verschuift? Deze leden achtten het nodig dat onduidelijkheid wordt uitgesloten. Deze leden hadden uit de toelichting begrepen dat op rijksniveau de bestuurlijke coördinatie wordt verzorgd vanuit een interdepartementaal beleidsteam. Hierover wordt echter niets geregeld in het wetsvoorstel. Is dat niet nodig?

De leden van de fractie van D66 wilden weten waarom de minister van Economische Zaken de onderhavige wetswijziging niet medeondertekent? Gezien zijn betrokkenheid bij de Kernenergiewet ligt dit zeer voor de hand.

De leden van de VVD-fractie vroegen een nadere beschouwing over de positie van de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Zijn de volksgezondheidsaspecten van kernongevallen niet van dien aard, dat aan deze Minister meer bevoegdheden en verantwoordelijkheden dienen te worden toegekend? Hoe kan de Minister, belast met de volksgezondheid, op zijn verantwoordelijkheid voor de preventie en de hulpverlening worden aangesproken indien hij over zo weinig wettelijke bevoegdheden beschikt? Waarom behoort deze minister niet tot de mede-indieners van het wetsvoorstel?

De leden van de CDA-fractie hadden al bij de bespreking van de Nota kernongevallenbestrijding ingestemd met de indeling van de objecten in een tweetal categorieën, afhankelijk van de potentiële omvang van de gevolgen van een ongeval. Wanneer de omvang niet verder strekt dan de gemeente, waarin het ongeval heeft plaats gevonden (categorie B) berust de coördinatie bij de burgemeester. Wanneer het ongeval gevolgen voor het gehele land kan hebben (categorie A), berust de

bestuurlijke coördinatie bij de rijksoverheid, die vanzelfsprekend ook toeziet op de objecten met een grensoverschrijdend karakter. Houdt deze tweedeling in, dat ook bij de betrokkenheid van twee of meer gemeenten, echter zonder potentiële gevolgen voor het gehele land, de coördinatie bij de rijksoverheid terecht komt, zo vroegen deze leden, daarbij tevens wijzend op de positie van de commissaris van de koningin.

De leden van de CDA-fractie stemden ook in met de keuze voor de Kernenergiewet als kader voor de kernongevallenbestrijding met categorie A-objecten. Wel vroegen deze leden zich af of de Kernenergiewet een toereikend kader biedt voor de afstemming van de ongevalbestrijding met buitenlandse autoriteiten, wanneer het ongeval zich buiten de Nederlandse grens afspeelt. Wordt intussen in Nederland en daarbuiten aan alle verdragsverplichtingen voldaan, zo vroegen deze leden, die wezen op de relatief grote capaciteit aan kernvermogen in België, Duitsland en Frankrijk.

De leden van de CDA-fractie hadden geconstateerd, dat bij een eventueel ongeval met een categorie A-object iedere verantwoordelijke minister bevoegdheden houdt op zijn of haar eigen terrein. Daarnaast kan hij of zij gebruik maken van speciale bevoegdheden op basis van een groot aantal bijzondere wetten. Tevens heeft de commissaris van de koningin een coördinerende en uitvoerende taak. Tegen deze achtergrond vroegen deze leden, hoe voorkomen wordt, dat deze toch niet in alle opzichten overzichtelijke structuur tot problemen leidt. Is daartoe de bestuurlijke coördinatie van de minister van Binnenlandse Zaken krachtens de Rampenwet toereikend, of dient een aparte voorziening te worden getroffen door de wettelijke regeling van een coördinatieteam, bestaande uit de betrokken bewindslieden onder voorzitterschap van de minister van Algemene Zaken?

De leden van de CDA-fractie hadden geen bezwaar tegen de bestuurlijke coördinatie van de burgemeester krachtens de Gemeentewet bij ongevallen met de zogenaamde B-objecten. Wel vroegen zij naar de nadere uitwerking bij ongevallen, die een gemeentegrens overschrijdend karakter hebben en toch niet tot de categorie A gerekend behoeven te worden.

Het onderhavige voorstel richt zich in de eerste plaats op de bestuurlijke coördinatie bij ongevallen met een stralingsrisico voor mens en milieu. Het afbakenen van de departementale bevoegdheden riep bij de leden van de fractie van D66 echter vragen op. De voorzitter van het Beleidsteam is de minister van VROM of de minister van BiZa, afhankelijk van de vraag of het meer om stralingshygiëne of meer om bestuurlijke zaken gaat. Wie hier in praktijk over beslist en op welke wijze blijft echter onduidelijk. Zie in dit verband ook het artikel «besluitvorming loopt over teveel schijven» van E. Voogd in Alert van 10 oktober 1992. Kan hier uitsluitel over worden gegeven? Zal in alle gevallen direct duidelijk zijn welke minister verantwoordelijk is bij ongevallen met een categorie A-object, zodat geen kostbare tijd verloren zal gaan met het bepalen hiervan. Zijn er situaties te bedenken waarbij dit onduidelijk is, of waarbij mogelijke plaatsvervangende zou kunnen falen? Ook waren zij benieuwd hoeveel tijd er gemiddeld zit tussen de eerste melding en het moment van mogelijk optreden.

Bij de ongevallenbestrijding na de ramp bij Tsjernobyl liep de overheid tegen een aantal knelpunten aan. De leden van de fractie van D66 zouden graag van de ministers horen wat volgens hen de knelpunten waren die vroegen om een nieuwe regeling en op welke wijze hier in onderhavige wet aan wordt tegemoetgekomen.

De leden van de fractie van D66 wilden eveneens graag weten wat de uitzondering die gemaakt is voor nucleair defensiemateriaal precies inhoudt. Hoe wordt gegarandeerd dat de ongevallenbestrijding bij nucleair defensiemateriaal op verantwoorde wijze plaatsvindt en hoe wordt hierop toezicht gehouden? De minister van VROM heeft onlangs tijdens de behandeling van de wijziging van de Wet geluidhinder (22 856) gesuggereerd dat het zinvol zou zijn eens in breder verband te discussiëren met de Kamer over de lijsten met geclassificeerde gegevens van defensie. Heeft de minister reeds geïnformeerd naar een goed moment hiervoor?

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom en op grond van welke openbare studies ongevallen met nucleair defensiemateriaal als on-site worden beschouwd.

De leden van de PvdA-fractie vroegen op grond van welke studie de gehanteerde indeling in categorie A en B is gemaakt.

De leden van de PvdA-fractie stelden de vraag op grond van welke kennis, inzichten en criteria kan een burgemeester beoordelen of er sprake is van een ongeval van categorie A en niet B. Eenzelfde vraag stelden deze leden voor wat betreft de beoordeling door de minister van VROM bij een categorie A-object.

De leden van de PvdA-fractie herhaalden hetgeen zij ook bij de UCV hadden ingebracht, dat gelet op de ernst van de effecten van een kernongeval en dus van het belang om tijdig en onverwijld te kunnen ingrijpen, het noodzakelijk is dat op geen enkel moment onduidelijkheid mag bestaan over de verantwoordelijkheid op rijksniveau. Zij herhaalden hun pleidooi om ter vermindering van enige onduidelijkheid de verantwoordelijkheid in formele zin bij de minister van VROM neer te leggen en vroegen of hierin nu en onder alle omstandigheden is voorzien.

In verband met de vereiste duidelijkheid in gezagsverhoudingen stelden de leden van de SGP-fractie een vraag naar aanleiding van een publicatie in Het Parool, d.d. 21-10-1991, over het (regionale) draaiboek voor een ramp in Dodewaard. Daarin staat dat de burgemeester van Dodewaard voorzitter is van het beleidsteam, waarvan ook de overige burgemeesters in de regio lid zijn. De voorzitter heeft echter geen doorslaggevende stem. Het beleidsteam moet ernaar streven unanieme beslissingen te nemen en de (Gelderse) commissaris van de Koningin heeft steeds het recht afwijkende beslissingen te nemen. Deze leden vroegen de reactie van de regering op deze regeling.

De leden van de PvdA-fractie vroegen, indien de bedrijfsvoering ernstige tekortkomingen vertoont, welke is dan de limitatieve opsomming van de maatregelen die de minister kan nemen? Hoort hiertoe ook het tijdelijk danwel definitief sluiten van de inrichting en zo nee, waarom niet, zo wilden deze leden weten.

De leden van de PvdA-fractie vroegen zich naar aanleiding van lid 3 van artikel 39 af, wat verstaan moet worden onder «onverwijld» bij het onverwijld alle informatie verschaffen aan de burgemeester door de exploitant van een kerninstallatie. Zal er in de praktijk, in het geval een ongeval dreigt, niet veeleer sprake kunnen zijn van een sterke terughoudendheid bij de exploitanten, om in de hoop dat men de situatie onder controle kan krijgen, danwel ook mogelijk zelf nog over onvoldoende

inzicht in het dreigende karakter van een mogelijk ongeval beschikt, niet die volledige informatie door te geven, onder andere om geen onnodige onrust te verwekken. De hier aan het woord zijnde leden memoreerden het ontbreken van sancties op het niet onverwijld verstrekken van alle relevante informatie. Zij wilden een nadere toelichting op dit punt ontvangen.

De leden van de PvdA-fractie wilden tevens weten welke oefeningen in het kader van de kernongevallenbestrijding intussen zijn gehouden en welke resultaten deze op hebben geleverd.

Welke afspraken, nodig voor een doelmatige bestrijding van kernongevallen zijn gemaakt, vroegen deze leden, er onder verwijzing naar de inbreng tijdens de UCV van 15 oktober 1990 de vragen aan toevoegend:

- a. hoe staat het met de pre-distributie van jodiumtabletten; bij Borssele denkt men aan pre-distributie en bij Dodewaard aan distributie door de PTT, blijkt uit de Rapportage Kernongevallenbestrijding van 11 mei 1992. Welke garantie bestaat er dat de jodiumtabletten tijdig bij de mensen komen?
- b. Bij genoemde UCV werd door de aan het woord zijnde leden predistributie voorgesteld van jodiumtabletten in zones van 25 kilometer rondom Dodewaard en van 60 kilometer rondom Borssele. Hierover zou nader overleg met staatssecretaris van WVC over worden gevoerd en advies van de Gezondheidsraad worden ingewonnen. Kan worden aangegeven welke voortgang met betrekking tot dit punt inmiddels is gerealiseerd, en geven de uitkomsten van het toegezegde overleg en het inwinnen van advies ook aanleiding om dit uitgangspunt van predistributie alsnog in de wet op te nemen?
- c. Wordt vooraf, bijvoorbeeld per woning aangegeven welke route dient te worden gevolgd, indien er daadwerkelijk tot evacuatie moet worden overgegaan van de directe omgeving rond de kerncentrale? Zo nee, waarom niet?
- d. Worden er evacuatie-oefeningen op enigszins realistische schaal gehouden, waarbij daadwerkelijk de evacuatie van mensen geoefend wordt? Zo ja, tot welke uitkomsten en eventuele planbijstellingen heeft dat geleid, en zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie vroegen of bij alle kerninstallaties de kernongevallenbestrijding is voorbereid en of alle relevante rapporten hierover openbaar zijn. Meer in het bijzonder vroegen deze leden om toezending van het rapport waarin voor de Hoge Flux Reactor in Petten is uitgerekend dat er nauwelijks radiologische gevolgen voor de omgeving te verwachten zijn.

De leden van de PvdA-fractie wilden meer inzicht in categorie B-objekten waarin een ongeval de belangensfeer van de gemeente overstijgt. Betreft het hier mogelijke ongevallen als met de UCN te Almelo, waar ook tijdens de UCV van 15 oktober 1990 naar werd verwezen, of betreft het andere inrichtingen en andere ongevalsscenario's?

De leden van de SGP-fractie waren van mening dat het van groot belang is dat de bevolking adequaat wordt voorgelicht, zowel vooraf als tijdens eventuele ongevallen. Deze leden vroegen zich daarbij af, hoe een en ander op elkaar wordt afgestemd. Er zijn immers verschillende informatiestromen, namelijk de algemene voorlichting op basis van de Rampenwet door de gemeenten, ondersteund door de landelijke voorlichtingscampagne van de minister van Binnenlandse Zaken; vervolgens is er de informatieplicht voor de minister(s) op basis van artikel 43 van het onderhavige wetsvoorstel (A-categorie) en voor de

burgemeester op basis van artikel 45 (B-categorie). Deze leden vroegen of het niet wenselijk is dat de betreffende voorlichtingscampagnes zoveel mogelijk worden gebundeld. Deze leden achtten het van belang dat de bevolking zo goed mogelijk wordt geïnformeerd over de maatregelen die genomen kunnen worden ingeval van een kernongeval. Moet de bevolking bijvoorbeeld niet vooraf op de hoogte zijn van de eventuele verstrekking van jodiumtabletten en de wijze waarop die worden verstrekt? Meer in het algemeen merkten deze leden op dat bij het, al of niet vermeend, plaatsvinden van ongevallen en andere bijzondere gebeurtenissen, burgers snel geneigd zijn naar de telefoon te grijpen en te bellen naar instanties als politie en gemeentehuis. Daardoor raakt vaak het telefoonnet overbelast. Deze leden achtten het van belang dat bij de voorlichting meer aandacht wordt geschonken aan het afmanen van deze reactie.

De leden van de PvdA-fractie vroeg zich af op welke manier tot nu toe de Nederlandse bevolking op passende wijze informatie heeft gekregen over mogelijke ongevallen met een categorie A-object. Is de brochure «Straling en kerncentrales; informatie over risico's en maatregelen» van het ministerie van VROM verspreid onder de omwonenden van de kerncentrales Dodewaard resp. Borssele en zo nee, waarom niet, vroegen deze leden zich af. Wordt deze brochure verspreid onder de hele Nederlandse bevolking en zo nee, op welke manier voldoet de regering dan aan art 43, lid 1, vroegen deze leden.

De leden van de PvdA-fractie verwezen naar het commentaar van de Stichting Natuur en Milieu op de verschillende kernongevallenbestrijdingsplannen, met name betreffende de kerncentrale Lingen. In dit commentaar gaat het onder andere over het te kleine maatregelengebied, de te soepele stralingsnormen, een groter kernongeval en de te nemen maatregelen. De hier aan het woord zijnde leden vroegen de regering op het commentaar van de Stichting Natuur en Milieu te reageren. Ook wilden deze leden graag antwoord hebben op de vraag op welke wijze en in welke passage van genoemde brochure door de regering al met genoemd commentaar rekening is gehouden.

De leden van de SGP-fractie wezen op de risico's in verband met kerncentrales en dergelijke direct over de grens en ook de risico's van verouderde inrichtingen in Oost-Europa en ook het oostelijke deel van Duitsland. Zij vroegen welke afspraken met het oog hierop zijn gemaakt. Verder vroegen zij of er een Nederlandse vertegenwoordiger zit in de rampenstaven van de kerncentrales direct over de grens, met name in Doel (België) en Lingen (Duitsland).

De leden van de SGP-fractie vonden dat onduidelijk blijft welke concrete voorbereidingsmaatregelen nodig zijn en daadwerkelijk getroffen worden. Hoe wordt bijvoorbeeld een evacuatie geregeld? Is er een evacuatieplan dat toereikend is voor elke reëel denkbare ramp? Deze leden waren er ook niet gerust op dat de gemeentelijke rampenplannen voldoende zijn toegesneden op kernrampen. Hoe wordt de afstemming met het NPK gegarandeerd? Voorzien de gemeentelijke plannen in evacuatie?

Voor wat betreft de zogeheten bronterm vroegen de leden van de PvdA-fractie om een reactie op de studie «Die volkswirtschaftliche Kosten eines Super-Gau's in Biblis» van H.J. Ewers in het Zeitschrift für Umweltpolitik und Umweltrecht, 4/91.

Zijn er ook normen voor een graasverbod op basis van cesium, zo

vervolgden deze leden, en zo ja welke en zo nee, waarom niet?

Voorts vroegen de leden van de PvdA-fractie over artikel 43 waarom het niet voor de hand ligt om na een ongeval de norm van 0,4mSv per persoon per jaar, of 0,04mSv per bron te blijven gebruiken, een norm waarvoor deze leden zich herhaaldelijk hebben uitgesproken?

De leden van de PvdA-fractie vroegen naar aanleiding van het grote aantal maatregelen die op grond van artikel 46, tweede lid, genomen kunnen worden, welke maatregelen nu al zijn voorbereid. Zijn alle afzonderlijke maatregelen vereist en zo ja, waarom?

De leden van de CDA-fractie konden instemmen met de vertaling van de Richtlijn van de Europese Gemeenschappen van 27 november 1989 naar aanleiding van het kernongeval te Tsjernobyl, die de lidstaten verplicht tot wettelijke maatregelen inzake de informatieverstrekking aan de bevolking.

De leden van de VVD-fractie vonden de informatievoorziening aan de bevolking van groot belang. Bestaat echter niet het gevaar dat zich in de informatievoorziening problemen zullen voordoen indien meerdere instanties (gemeentes en het Rijk) zich hiermee gaan bezighouden? Het gaat hier immers om een gevoelige materie, waarbij naast rationele aspecten ook emotionele overwegingen een rol spelen. Hoe kan worden voorkomen dat de burger wordt geconfronteerd met tegenstellingen in de verschillende informatiestromen? De leden van de VVD-fractie hadden twijfels bij de constructie waarbij in het geval van een ongeval in de categorie A-objecten de burgemeester voorschriften kan geven en maatregelen kan treffen zolang in de eerste uren de organisatie op rijksniveau nog niet paraat is. Is dit niet strijdig met het uitgangspunt dat de lokale overheid niet over de noodzakelijke expertise beschikt in het geval van een ongeval in een categorie A-object? Zal een eventueel «overrulen» van een beslissing van de burgemeester door betrokken ministers niet leiden tot onzekerheid en onduidelijkheid bij de bevolking en tot een aantasting van het gezag van de burgemeester? Is geen constructie mogelijk waarbij ook beslissingen in de eerste uren toch onder de formele verantwoordelijkheid van de regering vallen, gehoord de adviezen van de burgemeester?

De ministers geven in de toelichting op artikel 42 aan dat «opschaling» plaats kan vinden vanwege de omvang van de bijzondere aspecten van het ongeval, doch ook vooral vanwege mogelijke economische en politieke aspecten die met het ongeval gepaard kunnen gaan. De leden van de fractie van D66 wilden weten wat hiermee precies wordt bedoeld en zij vroegen zich af of deze criteria aan betrokkenen voldoende duidelijkheid verschaffen. Kunnen hier geen misverstanden over rijzen, waardoor onduidelijkheid ontstaat over verantwoordelijkheden wat voorspoedig optreden kan belemmeren?

Het NPK moet ook nog op gemeentelijk niveau worden uitgewerkt.

De leden van de fractie van D66 vroegen hoe het is gesteld met de uitwerking hiervan.

Voorts vonden de leden van de fractie van D66 de wijze waarop de betrokken ministers in de wetstekst worden aangeduid niet erg helder. Valt de gekozen wijze van formuleren aan te merken als nastrevenswaardig taalgebruik?

De leden van de CDA-fractie stelden de uitvoerige beschouwing over aansprakelijkheid en schadeloosstelling op prijs. Zij konden zich in hoofdlijnen vinden in de gekozen benadering, waarbij de aansprakelijkheid voor

schade als gevolg van een kernongeval in algemene zin is geregeld via een aantal internationale verdragen, met name het Verdrag van Parijs van 29 juli 1960 (Trb. 1983, 18) en het Verdrag van Brussel van 31 januari 1963 (Trb. 1983, 18). Mag worden aangenomen, zo vroegen deze leden, dat in die verdragen de aansprakelijkheid voldoende is geregeld. Zijn al nadere mededelingen te doen over het verloop van de besprekingen van de bij het Verdrag van Parijs aangesloten partijen om alle onduidelijkheid weg te nemen inzake het van toepassing zijn van het verdrag op schade als gevolg van redelijke maatregelen ter voorkoming of vermindering van kernschade na een ongeval?

De leden van de CDA-fractie maakten uit de memorie van toelichting op dat schade door een ongeval met een categorie B-object wordt vergoed volgens de al genoemde verdragen en daarop gebaseerde wetten, of eventueel op grond van boek 6 titel 3 van het Burgerlijk Wetboek. Heeft een dergelijke verhaalsactie voldoende kans van slagen, zo vroegen deze leden, die tevens informeerden naar de resultaten van het onderzoek naar de opname van radioactieve stoffen in de voorgestelde regeling van risico-aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen.

De leden van de CDA-fractie konden in het algemeen instemmen met de beschouwingen over artikel 49e van de Kernenergiewet, welk artikel de zogenaamde maatregelschade regelt. De afstemming met de betreffende artikelen van de Wet Milieubeheer is van belang, evenals de ervaring opgedaan met schadeclaims in verband met maatregelschade na het ongeval bij Tsjernobyl. Wel vroegen deze leden of altijd een stringent causaal verband kan c.q. moet worden aangetoond tussen de getroffen maatregel en de schade. Opvallend is overigens dat in de memorie van toelichting staat dat op grond van artikel 49e eerste lid vergoeding kan worden verzocht van schade die niet valt onder een krachtens het tweede lid van dat artikel aangewezen geval.

De leden van de PvdA-fractie vroegen om een toelichting bij artikel 49e, waarin uiteengezet wordt welke schade nu niet vergoed wordt bij een categorie B-object; vallen deze inrichtingen onder de Wet Aansprakelijkheid Kernongevallenbestrijding, en zo ja, tot welke hoogte, en zo nee, waarom niet?

Het was de leden van de VVD-fractie opgevallen dat niet alleen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, doch ook de onafhankelijke Nationale Raad voor de Volksgezondheid aandacht hebben besteed aan de extra kosten voor de gemeenten ingevolge de verplichtingen van dit wetsvoorstel. Ook de Raad van State heeft hierover opmerkingen gemaakt. De leden van de VVD-fractie hadden een duidelijke financiële paragraaf in dit wetsvoorstel gemist. Daarom stelden zij de volgende vragen:

- a. Leidt dit wetsvoorstel tot extra kosten voor rijk, resp. gemeenten?
- b. Zo ja, kan nu dan worden aangegeven hoe hoog die extra kosten zullen zijn?
- c. Zo nee, hoe zal dan de Richtlijn van de Europese Gemeenschap inzake de informatie aan de bevolking moeten worden uitgevoerd?
- d. Indien er méérkosten zijn, hoe zullen die dan worden gefinancierd?
- e. Wordt de opvatting gedeeld dat, indien de gemeenten wettelijk extra taken krijgen opgedragen, het rijk boter bij de vis dient te doen?

De leden van de SGP-fractie achtten een adequate vergoeding voor de door de gemeenten te maken kosten op zijn plaats. Deze leden waren dan ook nieuwsgierig naar het resultaat van het onderzoek naar de hoogte van de kosten van de uitvoering van de algemene maatregel van

bestuur, bedoeld in de artikelen 2a, 2c en 11a en 11b van de Rampenwet, zoals die wordt gewijzigd in verband met de informatiever-schaffing en afstemming van rampen- en rampenbestrijdingsplannen. Hetzelfde geldt van het onderzoek in hoeverre een extra (financiële) bijdrage in verband met de bestrijding van kernongevallen gerechtvaardigd is (zie memorie van toelichting, blz. 11.). Deze leden wezen er op dat met name artikel 45 van het onderhavige wetsvoorstel kosten met zich meebrengt voor de gemeenten in verband met voorlichting. Deze leden waren van mening dat deze kosten moeten worden vergoed.

In het wetsvoorstel ontbreekt een tegemoetkoming in de kosten voor gemeenten. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Nationale Raad voor de Volksgezondheid onderschrijven de opvatting van de regering niet dat nauwelijks sprake zou zijn van een lastenverzwaring voor gemeenten ten gevolge van onderhavig voorstel. De leden van de fractie van D66 wilden of reeds de uitkomsten van het onderzoek naar de hoogte van de gemiddelde kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van de algemene maatregel van bestuur betreffende informatiever-schaffing inzake rampen bekend zijn. En hoe staat het met het onderzoek van het rijk, waar de minister op wijst, betreffende de vraag in hoeverre onder-steuning gerechtvaardigd is? Wat kunnen de uitkomsten hiervan voor gevolg hebben voor het voorliggende wetsvoorstel?

Vervolgens vroegen de leden van de GPV-fractie wat concreet de toezegging (blz. 11 memorie van toelichting) inhoudt dat het rijk bij de implementatie van het NPK zal onderzoeken in hoeverre een financiële bijdrage of extra voorzieningen aan gemeenten of provincies gerechtvaardigd is. Wanneer wordt daarover uitsluitsel gegeven? Wat wordt hier precies verstaan onder «de implementatie van het NPK»?

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 28

De leden van de CDA-fractie vroegen in hoeverre het schrappen van de aangifteplicht voor radioactieve stoffen de verzameling van informatie over het gebruik van radioactieve stoffen belemmert? Is met dit nadeel voldoende rekening gehouden?

De leden van de PvdA-fractie wensten nader inzicht te ontvangen in de gehanteerde argumenten en de gemaakte afweging, op basis waarvan geconcludeerd wordt dat het instrument van de aangifteplicht voor radioactieve stoffen geen efficiënt instrument meer is. Volgt hier noodzakelij-kerwijs uit dat dit instrument afgeschaft moet worden ten gunste van een administratief en monitoringsysteem en in hoeverre geeft het nieuwe wetsartikel wel de garantie van een efficiënt instrument voor gegevens-aanlevering, dat zowel sluitend als doelmatig kan functioneren?

De leden van de GPV-fractie constateerden dat de vigerende aangifte-plicht voor radio-actieve stoffen wordt vervangen door de verplichting administratie te voeren van alle handelingen met betrekkingen tot deze stoffen. Een algemene maatregel van bestuur regelt de aan te wijzen gevallen en de toe te passen regels. Zij vroegen of een ononderbroken (mogelijkheid van) toezicht het noodzakelijk maakt dat de onderhavige wetswijziging niet eerder in werking kan treden dan nadat de algemene maatregel van bestuur geheel gereed is. Ligt zulks ook daadwerkelijk in de bedoelingen van de bewindslieden?

Artikel 37a

De leden van de CDA-fractie vroegen op welke wijze afstemming plaatsvindt bij de vaststelling van maatregelen door de onderscheiden Ministers. Op welke wijze wordt overlapping vermeden?

Artikel 37b

De leden van de GPV-fractie vroegen waarom het kennelijk nodig was de bepalingen van de artikelen 38 en 39 (oud) te wijzigen in de veel meer summiere tekst van artikel 37b. Gaat het slechts om een redactionele vereenvoudiging of zijn ook inhoudelijke wijzigingen beoogd? Zo ja, welke? Is het bijvoorbeeld nadrukkelijk de bedoeling de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op grond van het eerste lid meer armslag te geven bij het kiezen van adequate maatregelen, dan deze thans heeft op grond van artikel 38, lid 1 (oud)?

Artikel 38

De leden van de CDA-fractie vroegen of de definitie van een kernongeval voldoende aansluit bij de definitie van ramp zoals genoemd in artikel 1 van de Rampenwet, gelet op de verschillende voorwaarden bij de onderscheiden begrippen.

Artikel 39

De leden van de GPV-fractie meenden dat de redactie van het eerste lid niet helder was. Zoals nu geformuleerd moet iemand die een dreigend ongeval signaleert dat melden aan de burgemeester in de plaats waar zo iemand zich toevalligerwijs bevindt. Bedoeld zal zijn de burgemeester van de plaats waar zich het desbetreffende A- of B-object bevindt.

Artikel 40

Met verwijzing naar hun hiervoor gemaakte opmerkingen over de relatie tussen de wet en het NPK vroegen de leden van de GPV-fractie of in dit artikel een expliciete vermelding van het NPK geen aanbeveling verdient.

Artikel 42

De leden van de GPV-fractie vroegen naar de precieze betekenis van de in het eerste lid neergelegde mogelijkheid van opschaling van een ongeval met een categorie B-object. Wordt in een dergelijke situatie het desbetreffende object aangemerkt als categorie A-object? Zo ja, gelden dan de bepalingen van bijvoorbeeld de artikelen 47 of 48 en 49b eveneens voor dat object?

Artikel 49e

De leden van de SGP-fractie vroegen wat de term «onmiddellijk» toevoegt aan de term «rechtstreeks» in het kader van de regeling van vergoeding van schade, als bedoeld in artikel 49e, eerste lid. Gaat het er bij deze term om, de noodzaak van causaliteit uit te drukken en is het dus

een soort equivalent van «rechtstreeks», of beoogt het een extra voorwaarde toe te voegen, met name een zekere tijdelijkheid? Met betrekking tot het tweede lid van artikel 49e vroegen de leden van de SGP-fractie of de hier bedoelde regels zowel vooraf als achteraf kunnen worden gesteld?

De voorzitter van de Commissie voor het milieubeheer,
Van Rijn-Vellekoop

De voorzitter van de Commissie voor binnenlandse zaken,
Van der Burg

De griffier van de Commissie voor het milieubeheer,
Verschoor